

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/2 C / Ferenc Jóskától a Mókus őrsig: a társadalmi emlékezet reprezentációi Magyarországon

A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Kriza Borbála e-mail cím: krizab@g.mome.hu

Kód: B-AE-501-1/2C	Tantervi hely: BA ES	Javasolt félév: 2-5	Kredit: 5 (előadással együtt)	Tanóraszám:2 Egyéni hallgatói munkaóra: 51
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):

A kurzust B-AE-501 Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/1 előadással együtt kell felvenni

A kurzus célja és alapelvei:

A Társadalmi és pszichológiai stúdiumok célja megismertetni a hallgatókkal az alkotómunka társadalmi, kulturális és pszichológiai környezetét, illetve a szociológiai, kulturális antropológiai, pszichológiai alapfogalmakat és legfontosabb elméleti megközelítéseket.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

- (1) A hallgató ismeri a legfontosabb társadalmi és kulturális jelenségeket, folyamatokat és intézményeket, illetve azok történeti alakváltozatait.
- (2) A társadalmi és kulturális jelenségek értelmezéséhez és elemzéséhez alapszintű elméleti ismeretekkel és fogalomkészlettel rendelkezik.
- (3) Alapszinten ismeri az alkotómunka és a befogadás pszichológiai vonatkozásait

Képesség:

- (1) A hallgató képes globális keretek között és történeti összefüggéseiben értelmezni az egyes társadalmi jelenségeket, folyamatokat és intézményeket.
- (2) Képes multidiszciplináris, az egyes szakterületek sajátos szemléletét összeegyeztető gondolkodás és problémamegoldás elsajátítására.
- (3) Megalapozott véleményét képes szóban és írásban, magyarul és egy idegen nyelven, választékosan és logikusan felépítve kifejtetni.

Attitűd:

- (1) A kortárs társadalmi és kulturális jelenségekkel és folyamatokkal kapcsolatban képes kritikai reflexiókat megfogalmazni és önállóan véleményt alkotni.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

A kurzus során végigvesszük a huszadik századi magyar történelem meghatározó időszakait, különös tekintettel azokra korszakokra, eseményekre, amelyek mai napig jelen vannak a társadalmi-politikai diskurzusban. A kurzus nem a történeti események faktuális ismertetésére törekszik, sokkal inkább azt akarjuk megérteni, hogyan beszéltünk és beszélünk ezekről a korszakokról, meghatározó eseményekről, szem előtt tartva, hogy a huszadik századi történeti korszakok rendszeresen átértékelődnek a hivatalos és ezáltal a kollektív illetve privát emlékezeti diskurzusokban. A korszakokról való beszéd megértéséhez az adott korszakra vonatkozó, azt valamilyen módon megjelenítő anyagot, az „emlékezet objektumait” (fotó, tárgy, film stb.) használjuk, amelyeket közösen értelmezünk, kontextusba helyezünk, megvizsgáljuk mi lehet a keletkezésének funkciója, esetleg milyen politikai-ideológiai szerepet tölt vagy töltött be.

A félév során számos történeti fogalmat tisztázunk, valamit beszélünk a történeti események forrásairól, a huszadik századi magyar társadalomtörténet fontos jellemzőiről. A hallgatók kurzusfeladatok teljesítése során a kritikai gondolkodás és érvelés eszközeit alkalmazva gyakorolják a

tárgyak vizsgálatát, írott szövegek és beszédek esetében a diskurzuselemzést, a grafikus tartalmak és történeti filmek értelmezését.

A félév során online filmvetítéseket, valamint virtuális (és ha lehetséges offline) sétákat tervezünk

1. Bevezető: fogalmak tisztázása, az egyéni feladatok kiosztása
2. „K und K és a boldog békeidők” Osztrák-Magyar Monarchia és Ferenc József
3. „Én is voltam Isonzónál” magyarok az első világháborúban / „A dicsőséges 133 nap” Tanácsköztársaság/vörös terror, fehér terror
4. „Csonka-Magyarország nem ország” Trianoni békeszerződés és a Horthy korszak revíziós kultusza
5. „Vitéz Nagybányai Horthy Miklós katonája vagyok”: Horthy korszak, második világháború: Don-kanyar és Budapest ostroma
6. „Mártírok, fasiszták, nyilas pribékek”: a magyar holokauszt
7. 1945-48: Felszabadulás és/vagy megszállás, nők elleni erőszak, kitelepítés, lakosságcsere
8. „Éljen Rákosi!”: a Rákosi rendszer és az ötvenes évek
9. „Ruszkik haza!”: az 1956-os forradalom
10. „Addig jó, míg Kádár él!” a Kádár-rendszer ideológiája
11. „A legvidámabb barakk és a gulyáskommunizmus” a Kádár rendszer mindennapjai
12. „Demokráciát!” 1989-1990: a rendszerváltás, félév lezárása

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

Az órák interaktívak és nagyrészt a hallgatók prezentációira illetve az azokhoz kapcsolódó beszélgetésre épül.

A hallgató részletes kiselőadást (online prezentációt) készít az egyik felsorolt korszakra valamilyen módon utaló, a korszakot reprezentáló anyag alapján, amelyet az oktatóval egyeztetve maga választ. Ez az „anyag” lehet egy film, fotó, tárgy (műtárgy vagy használati tárgy), kiállítás, emlékmű, (audio vagy video) performansz, beszéd, interjú, írott szöveg (pl. korabeli szöveg vagy visszaemlékezés), zenemű, kép stb.. Ezek az anyagok keletkezhetnek a korszakot reprezentáló korban vagy később. A prezentáció során beszélni kell a vizsgált anyag keletkezésének a körülményeiről, a szerzőjéről, értelmezési lehelőségeiről és az elemzés tárgya valamint a reprezentált történeti kor kapcsolatáról.

A hallgatónak az órákon részt kell vennie, maximum három hiányzás engedélyezett. A hallgatónak ismernie kell a feladott olvasmányok közül minimum ötöt. Az otthoni munka része még további két korszakhoz kapcsolódó reprezentációs anyag gyűjtése, amit szintén ismernie kell, de nem kell róla prezentációt tartania. A hivatalos órákon kívül szervezett online vetítéseken, virtuális látogatásokon való részvétel is elvárt, mely úgy tekintendő mint a következő órára való felkészülés.

A hallgatónak a félév teljesítéséhez be kell adnia egy 10.000 leütés terjedelmű szemináriumi dolgozatot, amely a prezentációjának írott változata és amelynek fel kell használnia és értelmeznie kell az alább felsoroltak közül legalább öt fogalmat.

- kollektív emlékezet - privát emlékezet, történeti emlékezet - társadalmi emlékezet (kommunikatív emlékezet)
- mikrohistoria, public history, emlékművek, emlékező performanszok, narratívák, „lieu de mémoire”, felejtés, nosztalgia
- képzelt közösség, mítoszok, heroizmus és áldozatiság. historicizmus, hagyomány, rítus, szimbólum
- nacionalizmus, antiszemizmus, diszkrimináció, jogfosztás, előítéletek,
- háború és forradalom, militarizmus, állam által szervezett erőszak, népirtás, kitelepítés, trauma
- politikai ideológiák (marxizmus, szocializmus, államszocializmus, kommunizmus, faszizmus, náciizmus, liberalizmus)
- demokrácia és totalitarizmus cenzúra, központosítás, elnyomás, szabadságjogok
- propaganda, uszítás, ellenségképzés, ideológiai nevelés (indoktrináció)
- társadalmi változás és társadalmi mobilitás, társadalmi egyenlőtlenségek

A szemináriumi dolgozatot a classroomba kell feltölteni, határideje: 2021. május 31.

A tanulás környezete: online (google meet)

Értékelés:

órai munka: az órák rendszeres látogatása, az órákra való készülés, minél több olvasmány ismerete. aktív jelenlét, hozzászólások minősége

szemináriumi dolgozat: a megadott alapfogalmak releváns használata, a fogalmak kontextusba helyezése, értelmezése, önálló és kritikai gondolatok és vélemények megfogalmazása, az adott vizsgált korszakhoz további kutatómunka elvégzése és szakirodalom használata, források pontos megjelölése

prezentáció: eredeti tárgyválasztás, sokrétű elemzés, izgalmas, vitára ösztönző gondolatok, vitakérdések megfogalmazása, színvonalas formai kivitelezés (ppt, prezi vagy egyéb multimédiás eszközök kreatív használata)

Az érdemjegy kiszámítása:

Órai részvétel 30% Szemináriumi dolgozat: 40% Prezentáció: 30%

A B-AE-501 Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/2 szeminárium és a B-AE-501 Társadalmi és pszichológiai stúdiumok/1 előadás értékelése együttesen zajlik. A tantárgy teljesítéséhez mindkét részből érvényes elégtelentől különböző osztályzattal kell rendelkeznie a hallgatónak. Amennyiben a hallgató a tantárgy bármely részéből elégtelen osztályzatot szerez vagy egyik részét nem teljesíti az egész tantárgy ismétlése szükséges. A tantárgy végső érdemjegyének megállapítása a két kurzus eredményének egyszerű számtani átlagolásával történik, tört szám esetén a szemináriumra kapott eredmény alapján történik a kerekítés.

Kötelezően választható irodalom (minimum öt olvasmány). A tanulmányok elérhetőek lesznek a classroom felületén.

Boros Géza (2003) Trianon köztéri revíziója 1990-2002. *Mozgó Világ*. - 29. (2003) 2

Frazon Zsófia, K. Horváth Zsolt (2002) A megsértett Magyarország: A Terror Háza mint tárgybemutató, emlékmű és politikai rítus. *Regio*, no. 4 (2002), p. 303-347

Gerő András (2015) Ferenc József és a magyarok. In: *A magyar történelem vitatott személyiségei*. Szerk.: Nagy Mézes Rita. Kossuth, Budapest, 2015. 180-197. pp.

Kékesi Z. (2011): *Haladék. Holokauszt-emlékezet a kortárs művészetben*. Budapest: Kijárat.

K. Horváth Zsolt: *Historizált emlékezet mint „személyes történelem”*. Az ötvenes évek kirekesztő mechanizmusai az emlékezet és a történelem szemszögéből, *Századvég* 8, 33-66 pp.

K. Horváth, Zsolt (1999) Az eltűnt emlékezet nyomában : Pierre Nora és a történelmi emlékezetkutatás francia látképe. In: *Aetas*, (14) 3. pp. 132-141.

K. Horváth Zsolt (2015) *Az emlékezet betegei. A tér-idő társadalomtörténelmi morfológiájához*. Kijárat, Budapest, 2015.

Kovács Éva (szerk.) (2008) *Tükörszilánkok. Kádár-korszakok a személyes emlékezetben*. MTA Szociológiai Kutatóintézet – 1956-os Intézet.

Kovács, Éva Judit (2015) *Az emlékezet szociológiai elméletéhez*. In: *Emlékezés, identitás, diszkurzus. Pszichológia és társadalom*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, pp. 237-260.

Pierre NORA (1999) *Történelem és emlékezet között. A helyek problematikája*, *Aetas* 1999/3

Sárközy, Réka (2011) *Elbeszél múltjaink. A magyar történelmi dokumentumfilm útja*. 1956-os Intézet – L'Harmattan Kiadó Budapest, 2011 365 old.

Sárközy, Réka (2012) *Lenyomatok. A Don kanyar emlékezetének filmes narratívája*. In: *Búvópatakok. A*

<p>feltárás. 1956-os Intézet Évkönyve. OSZK-1956-os Intézet, Budapest, pp. 166-208.</p> <p>Szőts Zoltán Oszkár (2011) A rendszerváltás nyomtatott sajtója és Horthy Miklós újratemetése (1989–1994) Múltunk, 2011/2. 206–238.</p> <p>Romsics Ignác (2018) A Nagy Háború és az 1918–1919-es magyarországi forradalmak. Válogatott tanulmányok; Helikon Kiadó, Bp., 2018</p> <p>Romsics Ignác (szerk.) (2002) Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemről. Osiris, 2002, 2003, 2005.</p> <p>Szécsényi, András (2017) Holokauszt-reprezentáció a Kádár-korban : A hatvanas évek közéleti és tudományos diskurzusának emlékezetpolitikai vetületei. In: Tanulmányok a holokausztról. Múlt és Jövő, Budapest, pp. 291-329.</p>
Egyéb információk: -
Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv: – <i>részleges beszámítás/elismerés lehetséges</i>
Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: emailben, előre egyeztetve online esetleg telefonon